

Kāpēc Norvēģijā ir atļautas vāveru medības? Vāveru medīšanai Norvēģijā ir senas tradīcijas.

Avots: *Sciencenorway*

„Ļaujiet vāverēm dzīvot” ir 2025.gada 1. novembra raksta nosaukums *Aftenposten*, Norvēģijas lielākajā avīzē, kas iznāk norvēģu valodā. Daudzi cilvēki sociālajos tīklos ir asi reaģējuši uz to, ka Norvēģijas vāveru medību sezona sākās tieši šajā datumā.

Aizliegts Zviedrijā, atļauts Norvēģijā

Vāveru medības ir aizliegtas kaimiņvalstī Zviedrijā. Savukārt, Norvēģijas Mednieku un makšķernieku asociācija (*NJFF*) uzskata, ka vāveru medības jāatļauj turpināt, jo tā ir sena norvēģu tradīcija. Asociācija uzskata, ka vāveru populācija ir stabila un var izturēt kontrolētu medību sezonu. Mūsdienās Norvēģijā gadā nomedīt tikai nedaudz vairāk nekā tūkstoši vāveru. Saskaņā ar Norvēģijas Statistikas pārvaldes datiem skaits svārstās no 800 līdz 1800.

“Mums Norvēģijā ir laba medību statistika, ko sniedz Norvēģijas Statistikas pārvalde. Taču mums trūkst precīzu datu par to, cik daudz ir vāveru, norāda Lasse Frosts Ēriksen. Viņš ir pētnieks Norvēģijas Dabas pētniecības institūtā (*NINA*). Pirms dažiem gadiem pieci NINA pētnieki publicēja ziņojumu, kurā nonāca pie tāda paša secinājuma. Taču pētniekiem nav pierādījumu, kas liecinātu, ka vāveru medības mūsdienās apdraud šo dzīvnieku populāciju.

Norvēģijas nozīmīgākais kažokzvērs

Ir absolūti taisnība, ka Norvēģijā vāveru medības ir ļoti sena tradīcija. Ne tik daudz gadus atpakaļ vāveres nepārprotami bija Norvēģijas nozīmīgākais kažokzvērs.

Ekonomiski labvēlīgos laikos, jau pagājušā gadsimta 30.-jos gados, no Norvēģijas uz citām valstīm tika eksportētas aptuveni 600 000 vāveru ādas. Saskaņā ar *Cappelen* izdevniecībā 1945. gadā publicēto grāmatu *Jaktzoologi* (Medību zooloģija), vāveru ādas cena tolaik bija aptuveni trīs Norvēģijas kronas. Citi avoti norāda, ka pirms Otrā pasaules kara par vāveres ādu varēja saņemt pat piecas kronas. Tas bija aptuveni tikpat daudz, cik

varēja nopelnīt, strādājot sabiedriskajos darbos pirmskara laikā, raksta Tore Fosums 2004. gada rakstā *Alfarheim*, Elverumas vēstures biedrības gadagrāmatā.

Pieredzējuši mednieki dienā varēja nomedīt līdz pat 20 vāverēm. Daudzas nabadzīgas ģimenes Norvēģijā esot bijušas pilnīgi atkarīgas no šiem papildu ienākumiem. Par to un citām lietām var lasīt rakstā, kas publicēts Norvēģijas Meža muzeja vietnē

Sastopamas visā valstī

Pircēji vēlējās iegādāties vāveru ādas pievilcīgā tumšā un blīvā apspalvojuma dēļ. Tās norvēģu valodā sauc par *gråverk* vai *gråpels*.

Vāveru medības notika lielā daļā Norvēģijas. Vāveres bija un joprojām ir sastopamas lielākajā daļā valsts mežu. Senāk, tāpat kā mūsdienās, medības notika no 1. novembra līdz marta beigām. Sākoties vasarai, vāveru ādas kļuva gandrīz bezvērtīgas, jo mainīja krāsu un blīvumu. Pēdējais laika posms, kad medīja vāveres, lai pārdotu to ādas, bija 1950. gadi.

Vikingu karalis Haralds Pelēkā Spalva

Haralds Pelēkā Spalva bija Norvēģijas karalis no aptuveni 960. līdz 970. gadam. Teikts, ka viņš savu vārdu ieguvis no ziemas vāveru ādām, - *gråpels*. Viņš valkāja vāverādu apmetni pār pleciem. Haralds valdīja Hālogalandā Ziemeļnorvēģijā un, kā tiek uzskatīts, veica ienesīgu tirdzniecību ar vāveru ādām ar biarmiešiem, - somugru tautu, kas dzīvoja Baltās jūras krastos tagadējā Arhangeļskas reģionā. Vāveru ziemas kažokādas, kā tiek uzskatīts, bija tajos laikos visprestīžākās un vērtīgākās.

Vāveru medības

Norvēģu mednieki medīja vāveres sniegā krēslas laikā. Viņi bieži izmantoja suņus, vai arī viens cilvēks, - šāvējs, stāvēja nekustīgi pie koka, bet otrs apgāja apkārt kokam. Vāvere, attiecīgi izvairoties pārvietojās, tādējādi, dodot šāvējam iespēju precīzi izšaut un trāpīt. Visbiežāk izmantotais ierocis bija *1r.22* kalibra medību šautene, - t.s. "mazkalibrene", vai bises ar smalkām lodītēm, lai pēc iespējas mazāk bojātu vāveres ādu, raksta autors Bjorns Brands rakstā par *Gråverk*, - vāveres ziemas kažoku, vietnē *Sollia.net*. Pēc nomedīšanas vāvere tika nekavējoties nodīrāta un ādu

izvērsa uz āru, izstiepjot uz neliela stenda, lai tā izžūtu. Mednieki ļoti rūpīgi izturējās pret ādām, lai tās būtu iespējami mazāk bojātas. Interese par vāveru medībām strauji samazinājās pēc Otrā pasaules kara, kad pieauga lapsu un ūdeļu audzēšana.

Vai medīt vāveres ir pareizi vai nepareizi?

Vāveru galvenais barības avots ir egļu un priežu sēklas. Labos sēklu gados vāveru populācija var strauji pieaugt. Parasti gadā ir divi metieni, bet sēklu bagātā gadā vāveres var radīt pat vairāk metienu. 1922. gads esot bijis īpaši bagāts ar koku sēklām un, iespējams, arī vāveru medību kulminācijas gads Norvēģijā.

“Aptuveni tūkstoš vāveres, kas tagad Norvēģijā tiek nomedītas katru gadu, ir tālu no pusmiljona īpatņu, kas tika medītas atsevišķos gados pirms kara,” norāda pētnieks Lasse Ēriksens no Norvēģijas Dabas pētniecības institūta (*NINA*). “Tas varētu liecināt, ka tajā laikā vāveru bija daudz vairāk nekā šodien. Taču mums trūkst precīzu aplēšu par vāveru populāciju Norvēģijā. Lai gan mums ir diezgan laba medību statistika un daudz novērojumu Norvēģijas sugu kartē [Artskart](#), mēs nezinām, cik precīzi tas atspoguļo kopējo vāveru populāciju.”

Pētnieks, tomēr, nekomentē, vai vāveru medības ir “pareizas vai nepareizas”. “Mēs esam zinātnieki, kas strādā, lai nodrošinātu informācijas bāzi. Pēc tam jau ir regulatīvās iestādes ziņā izlemt, vai atļaut vāveru medības vai ne. Jāatzīst, ka pretestība vāveru medībām ir nepārprotama, vismaz *Aftenposten* redakcijas rakstā, kurā teikts: „Diemžēl Norvēģijas medniekiem joprojām ir atļauts visu ziemu šaut vāveres, bet viņi varētu arī izvēlēties to nedarīt. Tā vietā mednieki varētu koncentrēties uz medījumiem, kas ir piemērotāki patēriņam. Izvēle būtu diezgan vienkārša.”

Atsauces un avoti:

Pedersen, H.C., Follestad, A., Lorentsen, S.-H., Nilsen, E.B. & Stokke, B.G.: Statusoversikt for jaktbart småvilt: Bestandsstatus og utviklingstrender siste 5 år. (Pārskats par medījamo mazo dzīvnieku stāvokli: populācijas stāvoklis un attīstības tendences pēdējos piecos gados), NINA ziņojums Nr. 1917, publicēts 2021. gadā.

Grundsetmarten, jakten og skinnhandelen (Grundsetmarten tirgus, medības un ādu tirdzniecība), Tore Fossum raksts, publicēts Elverumas vēstures biedrības gadagrāmatā Alfarheim 2004. gadā.

[Sollia.net raksts par Gråverk](#), autors Bjørn Brænd, 2023. gads.

[Aftenposten redakcijas raksts](#), 2025. gada 1. novembris.